

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 30 K, za dijake 20 K.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, 1. nadstr.

Novi zvonovi.

Dr. Fr. Kimovec.

(Konec.)

Po teh načelih naj navedem nekaj oblik za zvonila, kakršna so mogoča, dasi niso vsa v vseh ozirih enako dobra; vendar pa bi se na tej podlagi dala napraviti pri nas v zvonstvu pestrost, bujnost in lepota, da bi nas lahko marsikje zavidali.

Za dva zvonja je najboljša velika sekunda ali mala terca, torej *c-d*, ali *e-es*, mala terca je zlasti mila in mehka.

Zvonilo s tremi zvonovi:

a) čisto melodično: *c-d-e*; najlepše, najbolj mogočno, odločno, postavno.

b) harmonično-melodično: *e-es-f*; jako mehko, nežno kot bi nekam v daljo vleklo (vzrok je to da ima uho *f* za zadržek pred *es-om*).

c) *c-d f*; nekoliko bolj težko in trdo, tudi dražje kot prejšnje; manjša dva zvonova sama záse pojeta zelo ljubko v mali terci.

č) *c-d s-es*; nenavadno zvonjenje, milo otožno skoro sanjavo, zelo mehko in blago zaradi male sekunde med večjima dvema zvonovoma; če bi večja dva sama zvonila kar se pri nas ne godi, bi zvonjenje skozi ušesa letelo, boleče ostro bi bilo.¹

d) *e-f-as*; čisto harmoničen molov kvartsekstakord.

e) *e-f-a*; čisto harmoničen durov kvartsekstakord. Dasi ga menda vsi glasbeni in zvonarski strokovnjaki zamétujejo, ga vendar upam zagovarjati, molovega in durovega.

Zamétujejo pa kvartsekstakord zato, ker je kvartsekstakord disonančen akord. Zvonarska praksa pa kaže, da uho spodnje kvarte pri zvonovih ne čuti kot dissonanco ampak kot globoko v nižavo posegajoč melodičen ton. Spodnja kvarta res ni harmonični temeljni ton, pač pa melodični, in za melodijo

¹ Pri Sv. Krištofu v Ljubljani je bilo pred vojsko sledeče zvonilo: *a h c*, torej obrnjeno, da je bil polton na vrhu. Celotno zvonjenje je bilo že še, pa vendar malo preveč boleče, sama mala dva pa v tej višini že tako ostrá, da je kar v živo rezalo.

gre pri zvonilu. Kvarta nas ne sme motiti. Zgornja kvarta je zanič, spodnja kvarta pa dela zvonenje tako domače, prijazno, molovo zelo prisrčno, durovo prav svetlo in lahno. Vsekako sem za to, da se tudi kvartsektakord semtertje naroči; zato govore tudi cene, ker ta sestava je med vsemi mogočimi uporabnimi tudi najcenejša. Na ta način se napravi lahko dokaj velik veliki zvon, ki mu dva primeroma majhna delata družbo.

Na zadnje prideta oba trizvoka:

f) e-es-g; molov.

g) e-e-g; durov; vsaj nekaj kratov naj bi se vzel molov, če že res mora biti venomer trizvok; posebno za zvonila sestavljena iz težjih zvonov je molov precej boljši v skupnem zvonanju; če zvonita samo dva zvonova, mi je mala terca e-g ljubša od velike es-g.

Za zvonila sestavljena iz štirih zvonov:

a) e-es-f-g; po mojem mnenju najveličastnejše, najmogočnejše zvonilo s štirimi zvonovi; kot morje grmi ta množica glasovja, ki človeka pretresa v brezdane globine. Hkrati je zvonjenje lepo samo z dvema zvonovoma, mogočno polno s tremi, v štirih ima pa nepopisno moč in krasoto; s tremi je dur, s štirimi mol.

b) e-d-e-g; nekoli težje in dražje kot prvo, ne prav tako čisto, mogočno pa na vso moč; zlasti če so zvonovi težki, z nizkimi glasovi, je krasota skupnega zvonjenja vsega upoštevanja vredna; mala dva prav milo in čisto zvonita v mali terci; zvonjenje s tremi je pa nekoliko bolj težko in trdo.

c) e-e-g-a. To je pa zopet zvonjenje, ki ni nobenega pomisleka proti njemu. Ima izrazite durov značaj, seveda ni več tako polno, toda svetlo je, veselo, skoro radostno poskakujejoče. Tega si najbolj goreč pristaš durovega trizvoka brez skrbi lahko naroči; saj so večji trije zvonovi v njem ubrani, kvinti je pridejana še zgornja sekunda, tako da imamo durov trizvok s pridejano seksto; to je to, kar novejša glasba tako rada rabi namesto praznega trizvoka, da harmonični vtis poglobi, izpopolni, harmonijo organski rastočo in plodovito napravi. Hkrati je ta sestava izmed vseh dobrih ena najcenejših. Zvonjenje s tremi silno blagodejno, izdalje prihajajoče, v daljo hrepeneče, po domu tožeče.

č) e-es-f-as; to je jako milo, med durom in molom nekako omahujoče zvonjenje; glasbeno-harmonično ga imamo lahko za as-durov sektakord s pridejano kvarto (seksto temeljnega tona), ali pa za f molov kvartsektakord s pridejano terco (septimo temeljnega tona).

d) e f-g-a; zelo svetlo, jasno, lahno, nikoli ugnano in mirno, naravnost veselo zvonjenje; vse kar velja zgoraj (pri zvonilu treh zvonov) o kvartsektakordu, velja o tem: samo da je to veliko boljše, ker imamo harmo-

¹ Zvonjenja v kvartsektakordu je pred vojsko bilo nekaj, n. pr. v Gorjah s tremi zvonovi, v Komendi s štirimi; manjši je bil oktava višjega in je seveda begal kot izgubljena ovčica. Te vrste zvonjenje so imeli ljudje zelo, zelo radi.

nično zvonjenje združeno z melodičnim. Tiste veličastne mogočnosti seveda nima kakor zvonila s težjimi zvonovi, ki se slede v manjših intervalih.

e) **c-d-f-a**; za oko molov sekundakord, za uho pa durov kvarsekstakord s pridejano sekundo (seksto temeljnega tona). Kar je povedano dobrega o kvartsekstakordu zgoraj pod d), velja o tem zvonjenju, samo da je še lepše, še bolj mehko in blago, pa hkrati veselo in zelo mogočno in veličastno. Res da malo dražje, toda stroški se obilno izplačajo vsled obilne lepote in blagoglasja.

f) **e-d-f-g**; zelo resnobno, pomirjujoče, po glasovni množini silno globoko in mogočno. Vsaj tu ali tam se naj bi napravilo. Učinkuje pa bolj kot dur nego kot mol, ker melodično čutimo kot da se zvonjenje premika z dominante preko dveh vodilnih tonov navzdol v toniko. Zvononje s tremi kot pri treh zvonovih pod b) ali štirih pod c).

— g) **c-d-es-f**; nenavadno polno, gosto, v težkih zvonovih bobneče, nekoliko dražljivo zvonjenje (zaradi male sekunde med drugim in tretjim zvonom); hkrati pa milo, v srce segajoče.

h) **e-es-g-b**; durov trizvok s pridejano spodnjo malo terco, ali molov septakord. Mala dva zvonova mila, ljubka, nežno otožna, trije čist durov trizvok, v štirih bi na novo pristopivši veliki zvon jako mogočno učinkoval; idealno to seveda že več ni, toda je še vedno neprimerno boljše, kot če bi zvonilo imelo oktavo.

i) **e-e-g-b**; durov septakord; bolj zanikarno in vsakdanje kot prejšnje; trije zvonovi bi ne peli kdovekaj prijetno, ampak nekako sentimentalno, tožeče; če bi bili majhni, kar naravnost jokajoče. Vendar pa je tudi ta sestava še vedno veliko boljša, kot če bi zvonilo imelo imeti oktavo.

To so kombinacije, ki jih priporočamo našim zvonarskim glasbenim strokovnjakom, da jih upoštevajo, če ne se pogreznemo in utonemo v močvirju vsakdanjega in dolgočasnega durovega trizvoka. Na ta način marsikaka župnija lahko dobi neprimerno boljše in lepše zvonilo in — kar je tudi upoštevanja vredno — celo cenejše, kot bi ga dobilo po današnji zvonarski praksi. Seveda smo napisali tu samo vzorec za zvonila z najnižjim zvonom, ki ima glas *e*. Pripravljeni smo pa za vsak slučaj posebej postreči s primerno transpozicijo.¹

¹ Prepričan sem pa, da bo komaj kdo poprašal za svet; saj niti „Zadružna zvonarna“, ki sem vstopil v njen odbor v prvi ali pa edini vrsti zato, da bi pomagal izbrati pametno, dobro zvonilo, menda niti enkrat ni vprašala, kaj naj se naredi; to pa zato, ker so se naši „strokovnjaki“ tu in tam naučili zadeti edino zveličavni trizvok (seveda durovega). Čemu torej iskati sveta, ko je pa že vnaprej jasno, kakšni zvonovi, oz. glasovi so edino mogoči. Ko bi se ti strokovnjaki vsaj izdaleka malo zavedeli, kakšno nepovračljivo škodo delajo našim cerkvam in kako žalosten in neskončno enoličen obraz bo imelo zvonjenje v Sloveniji! Toda zoper omejenost ni zdravila. Če Bog hoče vojsko uničiti, ji da omejenega vodnika; če je zraven še domišljav in vseveden, je nesreča tem bolj gotova!

Teža jeklenih zvonov.

Pod tem napisom je objavil „Cerkv. Glasb.“ izjavo g. župnika iz Kamne gorice, da sedanji jekleni zvonovi nikakor niso težji od bronastih, ampak celo nekoliko lažji, pač pa precej širši kot bronasti.

Tej izjavi postavljam nasproti tole dejstvo:

Dne 13. aprila so dobili v Čirčičah pri Kranju dva nova jeklena zvonova z Jesenic k manjšemu bronastemu, preostalemu v zvoniku. Vse tri zvonove sem si ogledal v zvoniku. Pravim: ogledal, ker nisem imel namena jih tehnično preizkusiti. Ti zvonovi so imeli biti po vzgledu prejšnjega zvonila uglašeni v nesrečnem, pustem in praznem durovem trizvoku f^1 , a^1 , c^2 , ali niti en zvon nima pravega glasu po normalno uglašenem tonu. Mali zvon se približuje nekako sredi med c^2 in cis^2 ; novi (jekl.) srednji je že bližji glasu as^1 nego a^1 ; veliki (novi jekl.) se bliža ravno toliko, a v nasprotni smeri fis^1 . Nova zvonova sta pač jeklena, in s tem je kakovost njiju glasov dovolj označena. O alikvotnih glasovih sploh ni govora; kajti jeklo ni zmožno tvoriti potrebnega števila tresljajnih vzlov. Kjer pa ni harmoničnih alikvotnih glasov, ni brenčanja, in kjer ni brenčanja, ni onega mogočnega in divnega čara, s katerim nadkriljuje zvon vsa druga glasbila. Toliko mimogrede.

Prehajam k podatkom o teži, velikosti in debelosti teh zvonov, kar je razvidno iz naslednje razpredelnice.

Zvon	teža	premer pod krilom	navpična višina	debelost krila
Vel. (jekl.)	1250 kg	119 cm	119 cm	8 cm
sred. "	466 "	103 "	97 "	6 "
mali bron)	168 "	71 "	73 "	5 "

Pred vsem pada v oči teža vel. zvonu. Posnetki iz katalogov 14ih bronastih zvonarn kažejo, da ne doseže noben f^1 (čirčiški je še višji) celo najtežje konstrukcije teže 1250 kg. Izjemo dela le zvonarna Goussel-François v Metzu, ki ima 5 težnih sistemov, katerih prvi ima za f^1 793 kg. Ljubljanski f^1 tehta 750 kg., videmski 700 kg., Grassmayerjev (lahkega sistema) 636 kg. Iz jeseniškega f^1 bi prelil, ako bi se dalo jeklo izpremeniti v bron, Grassmayr cis^1 , Broili d^1 , Samassa pa es^1 , in še bi mu ostalo skoraj 200 kg. brona. Ker ima g. zagovornik jeklenih zvonov v mislih gotovo le jeseniške zvonove, naglašam, da so ti tudi težji kot bochumski (jekl.) zvonovi; bochumski f^1 tehta namreč 1010 kg.

S tem je dokazano da niso jeseniški zvonovi lažji od bronastih, ampak mnogo težji in težji celo nego drugi jekleni zvonovi.

Zakaj pa ni več pri jeseniških zvonovih one difference ene kvinte, katero je livarna sama konštatirala pri svojem prvem zvonu? Ker se sedanji jese-

¹ Ta zvon ima jako nestalen in omahujoč glas.

niški zvonovi ne vlivajo več po vzoru bronastih zvonov glede debelosti rebrovja kot se je prvi zvon. Ta diferenca se je nekoliko skrčila, ker ni pri jeseniških zvonovih več onega razmerja med premerom in debelostjo krila, kot je pravilno pri bronastih zvonovih, namreč: debelost krila $\frac{1}{14}$ premera, ampak znaša zdaj $\frac{1}{17}$. To tanjšanje krila p^o zmanjšuje moč glasu; zato so kitajski in japonski zvonovi brez debelega krila mnogo šibkejšega glasu nego naši. No, jekleni zvonarji si pomagajo z močnejšim kembljem. S tem se resda moč glasu poveča, a lepota glasu pa pokvari. Ali more pri večglasnem petju pevec onega glasu nadomeščati več pevcev istega glasu s tem, da bolj kriči?! — Ker se je torej jeseniškim zvonovom rebrovje potanjšalo, se je moral pri neizpremenjeni teži volumen zvečati, s čimer se je seveda glas nekoliko znižal. Ako se ta procedura uveljavi v istem razmerju z bronastim zvonom, pridemo do istega rezultata, in ona usodna kvintna diferenca stopi zopet na dan. Torej je trditev sotrudnikov „Cerkv. Glasbenika“ še vedno veljavna in resnična.

Kembelj čirčiškega vel. zvonu tehta 120 kg. To je ogromna teža, skoraj 10 % teže zvonu. Zato pa kembelj tako grozno treska ob zvon. Ti glasovi niso lepi kakor ni lepo petje kričečih pevcev. Kembelj enako težkega bohumškega (jekl. zvonu ne doseže niti 90 kg., in teža kemblja je pri jeklenih zvonovih še enkrat toliko kot pri bronastih).

Razmerno najdebelejše rebrovje ima v Čirčičah mali (bron.) zvon, mnogo tanjše jeklena zvonova, in sicer vel. razmerno še tanjše nego srednji, kar je pri bronastih ravno narobe. Debelost čirčiškega bron. zvonu je tembolj pomembna, ker je njegova širina (premer pod krilom) manjša nego višina. To razmerje med višino in širino je bilo pri ljublj. bronastih zvonovih v navadi le do začetka 18. stoletja. Takrat se je začelo to razmerje izpreminjati. Najprej je prišlo do izenačenja, in proti koncu istega stoletja so se že lili zvonovi z daljšim premerom nego je bila navpična višina s korenomo vred. Na to je vplivala sosesčina nemških zvonarn. Ker je izlit čirčiški mali zvon ob sklepu prejšnje dobe, t. j. leta 1716¹, je razmeroma ožji in daljši nego jeklena zvonova. Ako pa vzamemo ljublj. zvonove iz sedanjega stoletja, najdemo, da je pri njih razmerje med širino in višino tako kot je pri jeklenih zvonovih v Čirčičah. To kaže, da niso jekleni zvonovi nikakor „precej širši“ kot bronasti. Da, če jeklene zvonove primerjamo bronastim iz zvonarne Grigg v Lincu na Donavi, najdemo, da so razmerno celo mnogo ožji. Zvon iz te zvonarne, katerega celo poševna višina (ki je večja od navpične) meri 119 cm., ima premer dolg 167 cm., je torej mnogo širji od čirčiškega. Širši se jekleni zvonovi le zdijo, ker imajo vsled tanjšega rebrovja proti nekdanji večji volumen, o čimer je povečana hkrati pa tudi višina. Enakomerno povečanje teh dveh dimenzij pa dela zvonove večje ne širše.

S tem končam in konstatiram še enkrat, da niso sedanji jekleni zvonovi lažji, ampak težji in nič širši kot bronasti.

Goričan.

¹ Vili zvonar Gašp. Franchi v Ljubljani.

Orgle v Žireh.

Poroča P. H. Sattner.

Razvrstitev spremenov v posameznih kombinacijah.

Piano.

I. II.

Dolce 8'	Eolina 8'
Harm. flavta 8'	Salicional 3'
Salicetb. 16'	Salicetb. 16'
Ped. zv. II.	Ped. zv. II.

Mezzoforte.¹

I. II.

Rog 8'	Viola d. am 8'
Burdon 8'	Burdonček 8'
Cevna fl. 4'	Fl. traverso 4'
~Cello 8'	~Burdonbas 16'

Forte.¹

I. II.

Principal 8'	Fl. princip. 8'
Gamba 8'	Flavta 8'
Oktava 4'	Prestant 4'
Cello 8'	Burdonal 8'
	Cello 8'

Fortissimo.¹

Burdon 16'	Kvintaten 8'
Flavica 2'	Oktavica 2'
Dubleta 2 ¹ / ₃ '	Oboa 8'
Man. zveza II.-I.	Subbas 16'
~Violon 16'	
Oktavbas 8'	

Tutti.¹

I. II.

Mikstura 2 ¹ / ₂ '	Kvintaten 16'
Trobenta 8'	Kvinta 2 ¹ / ₃ '
Sub. okt. zv. II.-I.	Terca 1 ¹ / ₅ '
Sub. okt. zv. II.-I.	Mikstura 2 ¹ / ₂ '
~Principal 16'	Sup. okt. II.
Pozavna 16'	
Ped. zveza I.	Violon 16'
Ped. zv. sup. I.	Oktavbas 8'

Violine.

Dolce 8'	Harm. flavta 8'
Gamba 8'	Burdon 8'
Eolina 8'	Cev. flavta 4'
Salicional 8'	Flavta 8'
Viola d. am. 8'	Burdonček 8'
Man. zv. II.-I.	Fl. traverso 4'
Sup. okt. II.-I.	Man. zv. II.-I.
Sub. okt. II.	~Burdonbas 16'
~Salicetbas 16'	Subbas 16'
Burdonbas 16'	Ped. zv. II.
Cello 8'	
Ped. zv. II.	

Flavte

Tutti II. man.

odpre vse spremene II. man. razen
Oboe 8' in Sup. okt. zv. II. ter na-
slednji pedal.
Violon 16'
Burdon 16'
Subbas 16'
Ped. zv. II.

Pri ročni registraciji delujoč pedalni
avtomat za

I.

Principalb. 16'
Violon 16'
Pozavna 16'
Oktavbas 8'
Burdonček 8'
Cello 8'
Ped. zv. I.

II.

Salicet 16'
Burdonb. 16'
Subbas 16'
Ped. zv. II.

¹ Vsak močnejši zbiralnik vzame tudi naslednjega slabjšega s sabo. Forte vzame M. f. in piano, forte pa vse štiri.

General Crescendo.

1. Eolina 8' Man. zv. II.-I. Ped zv. II.
2. Dolce 8' Salicetb. 16'.
3. Salicional 8' Fl. traverso 4'
4. Harm. fl. 8' Burdunček 8' Viol. d. am. 8' Burdonb. 16'
5. Rog 8' Cev. fl. 4' Flavta 8' Cello 8'
6. Gamba 8' Fl. pr. 8' Cello 8'
7. Princip. 8' Kvintat. 8' Prestant 4' Subbas 16'
8. Burd. 8' Okt. 4' Oboa 8' Oktb. 8'
9. Flavta 2' Kvinta d. 16' Mikst. $2\frac{1}{3}$ ' Kvinta $2\frac{1}{4}$ ' Ok. 2' Terc. $\frac{1}{3}$ ' Violb. 16'
10. Mikst. $2\frac{1}{2}$ ' Dubl. $2\frac{1}{2}$ ' Burd. 16' Trobenta 8' Prpbas 16' Ped. zv. I.
11. Sub. okt. zv. II.-I. Sup. II.-I. Sup. II. Pozavna 16'
12. Sup. okt. zv. I.

Leta 1914 so bile orgle postavljene, ali pri tem delu si je Milavec nakopal prehlajenje, ki ga je prezgodaj spravilo v grob. Kolavdacija se je vsled vojske zakasnila za šest let; zamuda pa ima to prednost, da so orgle sedaj že popolnoma prestale poskušnjo.

V Žireh je kor samo za pevce, zategadelj je imel mojster naravnost idealen prostor za orgle. Orgle imajo dve omari in igralnik, ki se nahaja popolnoma prost med njima, krog njega je prostor za pevski zbor. Omari sta secesijonistični, naravnost krasni, nazgoraj popolnoma odprti: jesenov les, lepo pleskan, bogato pozlačen, prospekti blesteči. Na dnu leve omare je meh „na gube in škarje“, na dnu desne se nahaja regulator. V levem stolpu je ventilator z motorjem, ki ima $1\frac{1}{2}$ konjske sile in teče popolnoma tiho. Sicer se pa meh tlači lahko tudi z nogo. Pritisek sape meri 82mm. V notranjščini so pojedini spremenjeni lepo razvrščeni, v sredi je deska za uglaševalca.

Igralnik ima dva manuala; nad drugim so v eni sami ravni črti razvrščeni vsi registri, nad njimi poljubna kombinacija. Radi tega je pult precej visok in igralec se mora malo preveč stegovati. Zbiralniki se nahajajo pod prvim manualom. Manual ima 56 tipk, pedal 27. Ves material, cin in les, je brez graje, samo stene principala so v nižji legi, malo tenke.

Intonacija me je popolnoma zadovoljila, zlasti rezoči registri so intonirani zelo plemenito. Dolce idealen, Viola presenetljiva, bordunček jako ljubek, harmonična flavta malo mrtva, zato pa cevna flavta zelo živa, dubleta brez vsakega ponavljanja, mikstura bliščeča in v ponavljanju pravilna. V II. manualu je mikstura razdeljena na tri registre, kvinta $2\frac{2}{3}$ ' in terca $1\frac{3}{5}$ ' sta posebej in ž njima se dadó doseči krasne barve. Orgle imajo dovelj glasov še za en manual in prav bi bilo, da ga imajo. — Pedal je krepak in okrogel in ima tri kombinirane (od drugod izposojene) registre. Opomniti je še ježičnike: trobenta v prvem, oboa v drugem manualu, pozavna v pedalu, vsi trije brez hibe.

Cena orgulam:

orglarski mojster	13.050.—
Jakob Demšar za omaro	2.042.—
rezbarja Buh in Šubic	217.02
zlatar	302.35
načrti	820.—
	16.332.24

Kaj ne, blaženi časi, ko se je mogel nabaviti tak umotvor za tako nizko ceno; zdi se nam, kakor bajka iz starodavnih časov. Danes pa velja ena kila cina 180 K.

Izjavljam, da je Milavec orgle izdelal popolnoma v smislu pogodbe. G. Premrl je igral v ponedeljek po cerkvenem koncertu, t. j. 11. oktobra, dve in pol uri in poskusil na orglah vse, kar se le da izmisliti; z vsakim trenutkom smo bili bolj potrjeni, da so te orgle kvalitativno najboljše v celi Sloveniji. Težko smo se ločili od njih in močno obžalovali, da je moral Milavec umreti v tisti dobi, ko so se mu ravno odprle vse skrivnosti orglarske umetnosti.

V Ljubljani dné 1. novembra 1920.

P. Hugolin Sattner.

Pregled savremene talijanske glazbene literature.

P. B. Sokol, franjevac.

(Dalje.)

XIII. Skladbe P. Roberto Rosso, O. F. M. — Torino. (S. Quintino Nr. 49). — Pri ruci imam raznih skladb ovog glazbeno nadarenog franjeveca. Poznat mi je njegov život pa velika šteta po umjetnost, da je tek u dvadesetoj godini mogao probuditi svoj glazbeni talenat. Tad se je našao u prigodi da uči pa nakon malo vremena vidimo gdje kô iz rukava siplje raznovrsne sastavke većinom religioznog značaja. Sve su skladbe spomena vrijedne a ja ću spomenuti važnije i za naše strane praktičnije. Moteti „Iste sanctus“ (L. 1.—) i „Beatus vir“ (L. 2-50) napisani za tenor solo, muški i mješoviti zbor uz pratnju orgulja, prigodnice su za svaki blagdan Svetaca. Sa svojom impozantnošću stekli bi priznanja kao što i „Tantum ergo“ (op. 33 — L. 1-40) za tenor solo i muški zbor uz spratnu orgulja. Za svaku zgodu pristaje nežno „Adoramus te, Sanctissime“ (Solo i orgulje), što je Sv. Franjo Asiški preporučao svojoj braći, da izmole, kadgod stupe u hram Božji. Od dvoglasnih sastavaka spomenuti mi je „Ave Maria“ (L. 0-75) i „Juravit Dominus“ (L. 1.—) za mladu misu, himan u čast velikog Padovanskog čudotvora Sv. Antuna „Si quaeris“ (L. 1-50) osobito „Te Deum“ (L. 2.—) i „Messa — Veni de Libano“ (L. 2-20) sve uz pratnju orgulja. Ako k tome nadodamo dvoglasni „Ecce sacerdos magnus“ (op. 42 L. 1-50) i takisto op. 28 za 4-mješ. zbor (L. 1.—), naveli smo dobar dio njegovih crkvenih kompozicija. Nijesu sve iste glazbene vrijednosti jer u nekim nije se mogao ni potpuno razviti ali svuda se opaža profinjeno

glazbeno čuvstvo, melodijska nit i izbrušen stil. Osobito je pažnjom priredjen „Te Deum“ i „Messa — Veni de Libano“. To je vzvišen stil, što se rijetko nalazi u dvoglasnim skladbama. Missa je jamačno zamišljena za orkestar i školovan zbor sa solistima. Vjerojatno i „Te Deum“. U ostalom obe se kompozicije uspješno mogu izvesti na modernom orgulju ali Missa zahtjeva vještog orguljaša.

K religioznoj glazbi možemo pribrojiti „Chant d'Amour à Jèsus Crucifix“ (L. 1— za solo i glasovir), „Invocazione alla Madonna di Lurdes“ (L. 3— za soliste — tenor i sopran — 3-gl. muški zbor uz pratnja oboe, violina, harfe i harmonija) i „Due pezzi da Concerto per organo“ (L. 2-50). Ovo zadnje zahtjeva vještog orguljaša, koji će na koncertu pobrati bura odobravanja. Obadva nas komada sjećaju na Lurd. Prvi je sagrađen na motivima poznate lurdske pjesmice „Hoćemo Boga, Marijo Djevo“ a drugi je „Uspomena na Lurd“. Kako rekoh, zahtjevaju moderne orgulja i vještog orguljaša. „Chant“ i „Invocazione“ koncertni su komadi od velikog učinka zgodni osobito ovaj posljednji za Akademije. Oboe i harfu je na mnogim mjestima nemoguće imati pa se mogu nadomjestiti klarinetom (flavtom) i glasovirom.

Od svjetovnih kompozicija spominjem samo „La primavera“ (L. 2—) solo uz glasovir sa talijanskim i francuskim riječima te za violin i glasovir „Rêverie“ (L. 2—) i „Berceuse“ (L. 1-40). „La primavera“ pisana je u lagauom, melodioznom stilu; druge pak dvi i ako se prelijevaju nježnom, tugaljivom melodijom, zahtjevaju vještu ruku i istančani glazbeni ukus za interpretaciju.

Skladatelj zaslužuje da bude poznat i po našim stranama pa preporučujem, da se najprije posegne za „Te Deum“ i „Messa — Veni di Libano“ kao što i pučkim dvoglasnim litanijama „Tre litanie della Beata Vergine“ (L. 0-75). Narudžbe se mogu poslati direktne skladatelju ili F. Zoccola — Torino (Via Monte di Pietù 5) ili L. Chenna — Torino (Via Piave 3).

(Dalje prih.)

Organistovske zadeve.

Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani.

Poverjeništvu za uk in bogočastje je podelilo podpornemu društvu slovenskih organistov v Ljubljani za tekoče leto državno podporo v znesku 10.000 K. Društveni odbor je v seji dne 7. aprila t. l. sklepal o razdelitvi te podpore. Dobi jo izključno člani podpornega društva in med temi najbolj potrebni. Sklenilo se je, naj dobi 12 organistov po 400 K, 10 po 300 K in 11 po 200 K. Po daljšem pretresanju so se določili tisti organisti člani, ki naj dobe podporo. Žal, da odbor ni mogel razpolagati z večjo svoto in vsaj nekoliko pomagati še več organistom. Upamo, da nas bo država odslej podpirala z redno vsakoletno podporo. Kdor še ni v društvu, ga o tej priliki ponovno vabimo, naj pristopi k naši organizaciji in tako sam sebi in drugim pomaga.

Sledeči podporni člani so poslali prispevke za l. 1921. Po 40 K: Franc Bernik, župnik v Domžalah, Ivan Lavrenčič, dekan v Kamniku,

Janko Petrič, župnik pri Sv. Petru v Ljubljani. Po 30 K: Peter Janež, župnik v Vodicah. Po 20 K: Matej Ahačič, župnik v Lešah, Val. Bernik, župnik v Komendi, Janko Borštnar, župnik v Pečah, Jos. Cegnar, župnik v Stranjah pri Kamniku, Janez Dobnikar, župnik na Jančah, Franc Ferjančič, kanonik v Novem mestu, Ant. Golf, župnik v Boh. Srednji vasi, dr. Franc Jerč, prof. v Št. Vidu nad Ljubljano, Ivan Mihelčič, župnik v Zaplani, dr. Fran Pernč, prof. v Ljubljani, Gabrijel Petrič, kaplan v Ribnici, Martin Poljak, župnik v Sostrem, Franc Vovko, župnik v Št. Petru pri Novem mestu in trnovski župni urad v Ljubljani. Skupaj 430 K. Bog plačaj vsem!

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. — 15. in 16. marca se je v frančiškanski cerkvi izvajal J. S. Bachov pasijon po sv. Mateju. Koncert je vodil kapelnik dr. Josip Čerin, ki je to velikansko glasbeno delo izredno hitro naštudiral in podal v povsem dostojni obliki. Kot glavni solisti so sodelovali: koncertna pevka g. Chulavska-Wistinghausnova, profesorica konservatorija v Ljubljani, operna pevka gg. Kovač in Romanovski, in g. Premelč. Manjše vloge so imeli: ga. dr. Cepudrova, g. dr. Cepuder in g. Benedik. Partijo prvega v pasijonu nastopajočega zbora je prevzel pomnoženi frančiškanski pevski zbor, drugo partijo v ta namen sestavljen nov zbor. Zadnji je bil odločno šibkejši od prvega, in to je tudi povsem razumljivo, ker so se za prvi zbor odbrali izvečine izkušeni cerkveni pevci, za drugi zbor pa pevci, cerkvenega in oratoričnega petja manj vajeni. Sodeloval je popolni orkester dravske div. oblasti, na orglah stolni kapelnik Premrl. Med solisti se je posebno odlikoval g. Romanovski, ki je pel Jezusa. G. Kovač je imel težko, naporno vlogo evangelista, ki jo je v celoti zadovoljivo izvedel. G. Premelč je pel z gorkim čutom, žal da je melodijo semtertje močno trgal. V dobri šoli postane lahko upoštevanja vreden solist. Med solistinjami omenjam predvsem go. Wistinghausnovo, in to zlasti radi njenega povsem naravnega, pristrčnega prednašanja in tudi solidnega in s'mpatičnega petja. Gdč. Thierry je vzela svojo vlogo močno dramatično, pela je občuteno, mestoma pretresljivo, le njena temna vokalizacija ji hodi v škodo. Zbori, zlasti daljši, so napravili velik vtis. Koral so bili pri drugi polovici izvajanja nekoliko slabejši; zbor je semtertje detoniral. V dinamičnem in agogičnem oziru bi se dalo marsikaj res še izpopolniti in izcizelirati. Toda hvalešni smo kapelniku dr. Čerinu, da je imel pogum lotiti se pasijona, ko mu razen orkestra ni bil noben del velikanskega aparata na uslugo, ampak si je moral s svojo, vsega priznanja vredno odločnostjo, vse še le ustvariti, da nam je dal priliko slišati to vedno lepo, klasično vzorno, svetovno slavno glasbeno delo. Na praznik sv. Jožefa 19. marca se je pasijon ponavljal, to pot pač v precej skrajšani obliki.* — 22. marca je v kr. opernem gledališču koncertirala gdč. Amalija de Bartfeldova, virtuosinja na goslih z Dunaja. Mlado umetnico je dnevna krilika zelo ugodno ocenila. — 7. aprila je priredil ljubljanski učiteljski pevski zbor koncert v prid učiteljskemu konviktu v Ljubljani. Primeroma majhen, a dobro izvežban mešani in moški zbor je pod večšim in sigurnim vodstvom g. Ferda Juvanca zapel celo vrsto skladb, največ Emil Adamičevih, eno Pavčičevo in dve Juvancevi. Posebno so ugajali novi Adamičevi mešani zbori na narodno besedilo. Biser vseh je bil „Zbiraj se zbiraj, lepi zbor!“ Nedvedov „Nazaj v planinski raj“ ni mogel napraviti več tistega vtisa kot ga je svoje čase. Najlepsi se mi zdi od tega zbora še srednji del, kjer prične ženski kvartet. Poleg pevskega zbora je sodelovala kot solistinja učiteljica Jelica Vuk-Sadarjeva. Zapela je štiri Risto Savinove samospeve. Zdi se, da se ji je glas, odkar je n'smo več slišali, nekoliko omilil in tudi prednašanje je mirneje kot je bilo prej. Na klavirju jo je spremljala učiteljica Irma Cepudrova. — 11. aprila je bil koncert Mire Costaperaria-Devove, Marije Schweigerjeve in Larise Vasiljeve. Gospa Costaperaria je ljubljanskemu ob-

* G. Premrl je spel zamotil, da sem predaval jaz v mestnem domu o J. S. Bachu in njegovem pasijonu po sv. Mateju!

činstvu priljubljena pevka že od takrat, ko je še kot dekle mnogokrat nastopala pri raznih matičnih koncertih. Odkar se je poročila, jo slišimo redkeje. Za svoj sedanji nastop si je izbrala več pesmi, ki jih v Ljubljani, mislim da, še nismo slišali, tako nekatere bosanske in hercegovske narodne, eno poljsko, eno finsko in eno škotsko. Izmed umetnih eno Fibichovo, eno Brahmsovo, eno Čajkovskega in Lajevčevega „Tkalca“. Za sklep pa dve Puccinijevi ariji in eno Mozartovo. Costaperaria ima kot nekdaj prijazno zvonek, mehek, zlasti za lirične pesmi prikladen glas. Poslušali smo jo z veseljem in užitkom. Gdč. Schweigerjeva, profesorica tukajšnjega konservatorija, se kot pianistka razvija v najboljši smeri. Pri tem koncertu je izvajala Chopinovo „Berseuse“ in Balado in Lisztovo Legendo o sv. Frančišku na morju. Njena igra je vobče zelo solidna in simpatična. Legendo je izvajala nenavadno dobro in slikovito. Manj umetniškega užitka je nudila harfinistinja gdč. Vasiljeva. Prvič že skladbe niso hile kaj posebnega, harfa pa precej razglašena. Precejšnjo spretnost pa umetnici radi priznamo. — 17. aprila je orkestralno društvo Glasbene Matice priredilo koncert v Sokolskem domu na Viču. Koncert je vodil prof. Jeraj, izvajali so razne skladbe, za godalni orkester, med njimi tudi Premrliv Allegro. Sodeloval je tukajšnji operni pevec tenorist Drvota. — 18. aprila se je vršil pomladanski koncert „Ljubljanskega Zvona“. Na sporedu so bile izključno Emil Adamičeve skladbe. Koncert je uspel zelo lepo. Pevski zbor še nikoli do sedaj ni pel tako dobro kot to pot. Posebno se je odlikoval moški zbor, bodisi v mirno se prelivajočem petju (Dekle moje, prinesi mi vode!) kakor tudi v veselo razigranih pesmih (Vanč zelenka jaše, Fantovska). Pel je povsem enotno, ugajano in z zanosom. Ženski zbor je bil za spoznanje slabejši, a vendar še vedno zelo ubran in točen. Ravno tako se je mešani zbor vobče zelo izkazal. Markantne so bile zadnje tri pesmi na narodna besedila iz Štreklja. Ljubek in formalno skozinskoz jasen je kanonično zložen „Večer“. Osmeroglasni mešani zbor „Svatba na poljani“ s 4ročnim klavirskim spremljevanjem je bil prav primeren zaključek pomladanskega koncerta. Koncert je vodil pevovodja Zorko Prelovec. Pri koncertu je sodeloval g. Josip Križaj, operni pevec iz Zagreba, ki ima voljan in poln, zlasti v nižavah značilen bas. Samospevi so zanimive, napredek razodevajoče skladbe Adamičeve. Pri „Ave Maria“ je pri klavirskem spremljanju venomer pozvanjal večerni zvonček. Izrazita sta tud „Pesem nočnega čuvaja“ in „Nocoj je svetla noč“. To je moral g. Križaj kar dvakrat ponoviti. Na klavirju je dovršeno spremljal g. operni kapelnik Brezovšek.

II. Koncerti drugod. — 20. marca je Slov. pevsko društvo v Ljutomeru napravilo koncert v proslavo skladatelja Antona Foersterja. Izvajale so se samo Foersterjeve skladbe: „Z glasnim žumom s kora“ (osmeroglasni meš. zbor), „Povejte ve planine“ (moški zbor), „Naše gore“, „Ljubica“ (meš. zbor), „Samo“ (moški zbor), „Ave Marija“ iz opere „Gorenjski Slavček“ in nekaj samospevov. 2. aprila sta v Bratislavi koncertovala naša rojaka tenorist g. Rijavec in pianist g. Ličar. Uspeh je bil velik. — 17. aprila je Kat. del. društvo na Jesenicah priredilo koncert. Poleg orkestralnih točk so bili na sporedu A. Dolinarjevi „Orli kraljevi“, orlovska budnica za meš. zbor, sopranski samospev in orkester, Adamičev meš. zbor „Hribi že beli so“ istega skladatelja „Hrepenenje“ in „Trije dudeldajčki“ za ženski zbor s klavirjem in Foersterjev „Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmi“, za moški in meš. zbor z orkestrom.

S. P.

Dopisi.

Semenišče — Ljubljana. Iz našega semenišča menda že precej časa ni bilo nobenega poročila v C. Gl. Zato hočem na kratko poročati, kako se gibljemo v cerkveno-glasbenem oziru.

V začetku letošnjega šolskega leta je sprožil g. spiritual misel, naj bi se uvedlo v naši kapeli enoglasno petje, in sicer ob nedeljah, praznikih in važnejših godovih, na

pr. apostolov itd. To smo tudi izpeljali. Pri izbiranju pesmarice za ta namen smo se odločili za Premrlovo „Cerkveno pesmarico“, katero so tudi skoraj vsi tovariši naročili. Tako imamo zdaj v naši kapeli nekako ljudsko petje v malem.

Zdi se mi, da je to velikega pomena, zlasti iz dveh razlogov. Najprvo je to koristno za bogoslovce same kot bodoče duhovnike, posebno za one, ki niso obdarjeni s posebnim poslušom ali glasom. Čas ne dopušča, da bi se vsak posamezen privatno kaj več vadil v petju; tu ima priliko, da si v enoglasnem zboru kma'u prisvoji dotične napeve. Drugi, ki imajo boljši posluš, potegnejo slabše za seboj, da morajo z njimi plavati. Tako si polagoma izvežbajo posluš in glas, da bodo tudi pozneje samostojno znali dobro zapeti vsaj tiste napeve, katere potrebuje duhovnik pri službi božji.

Drugi razlog bi bil ljudsko petje v cerkvi. Dandanes se toliko govori in piše o ljudskem petju. Da se bo moglo to izpeljati, bo treba premagati še veliko ovir. Zgodi se lahko, da je pri tem duhovnik sam največja ovira, ker se boji vsake novotarije v cerkvi. Če se bo pa duhovnik že kot bogoslovec otrešel predsodkov proti ljudskemu petju, ker bo že v semenišču okusil, da je tako petje res nekaj veličastnega, potem vsaj on ne bo stavil ovir ljudskemu petju, ampak ga bo še skušal z vsemi močmi podpirati in spraviti v cerkev. Saj ima skupno petje, da ne gledamo na druge prednosti, vsaj toliko vrednost kot skupna molitev. Pri skupni molitvi je nevarnost, da jo opravljamo mehanično, brez premisleka; pri skupnem petju se tega ni bati, tako petje še pospešuje zbranost vernikov. Tudi so verniki v večji notranji zvezi s cerkvenim letom, če sami pojejo in tako v srcu doživljajo razne cerkvene čase, kakor pa, če samo poslušajo petje na koru.

Kako se je pri nas obneslo „ljudsko“ petje? Reči moram, da še precej dobro. Človek z veseljem posluša enoglasno petje, še skoraj rajši kot večglasno. Vse se sliši tako sveže in krepko, da nas kar potegne za seboj. Seveda se sliši včasih kak glas, ki ravno ne spada k napevu. Toda nekdo, menda dr. Kimovec je lansko leto zapisal v C. Gl., da so taki glasovi kakor miksture pri orglah, ki petje le poživijo in osvežijo.

Ker smo v našem semenišču najbrž prvi, ki Premrlovo pesmarico sistematično uporabljamo, za petek in svetek, bi rad omenil nekatere stvari o pesmarici sami. Zdi se mi, da je večina pesmi pisana previsoko. Pesmi ki sežejo višje kot do „d“, so vse previsoke. Večino pesmi moram transponirati. Seveda so to največ pesmi, ki so sicer prirejene za dvoglasno petje. To omenja tudi g. prireditelj v predgovoru.

Pesmarica je namenjena mladini. Toda otroški glasovi imajo, ker še niso zadosti razviti, majhen obseg; sežejo do „c“, k večjemu do „d“. Če se bo priredila ta pesmarica kdaj samo za enoglasno petje, in sicer za staro in mlado, bo treba tudi na to paziti, da pesmi ne bodo previsoke. Imeti bi morale približno tak obseg in višino, kot št. 1. ali št. 6. (Seveda se ne dá to pri vseh pesmih brez izjeme izpeljati.)

Ker je prirejena pesmarica zaenkrat zlasti za šolsko mladino, število pesmi zadostuje. Če bo pa služila kdaj za podlago ljudskemu petju v cerkvi, bo treba obseg precej razširiti. Nam je posebno manjkalo še nekaj adventnih in velikonočnih pesmi. Drugih pesmi je bilo še zadosti. Saj tudi ne bi bilo dobro preveliko pesmi ene vrste. Če pride ena pesem večkrat na vrsto, si jo ljudje hitro zapomnijo in jo s tem večjim veseljem pojejo.

Matija Tomc, bogoslovec.

Ljutomer. Na dopis iz Veržaja v zadnji šte. „Cerkv. Glasbenika“ si dovoli tudi Ljutomer povzeti besedo o cerkveni glasbi. Predvsem se odzivamo zato, ker g. dopisnik iz V. — kakor je videti — ne pozna našega trga in še manj naše cerkveno petje, kar se nam zdi zelo čudno, ko vendar Veržej in Ljutomer nista vsak na drugem koncu sveta.

Da bo pa ne le Veržej, temveč tudi širji slovenski svet vedel za naš skrit kotiček, hočem se oglasiti tukaj namesto našega vse preveč skromnega organista in učitelja g. Fr. Zacharla, ki deluje že 20 let, žrtvujoč se duševno in telesno za napredek lepega petja in to ne samo v cerkvi temveč tudi v posvetni javnosti kot pevovodja pri „Slov. pevskem društvu“.

Od nekdanj že slovi naše ljudsko cerkveno petje, ki je bilo na višku popolnosti in med najboljšimi v lavant. škofiji že l. 1903, kakor je istega leta poročal č. g. J. E. K.

v 12. šte. Cerkv. Glasb. 1903. Naj navedem iz omenjenega poročila dobesečno! . . . „Ko nešteta množica vernikov, ki je napolnila še zadnji kotiček velike hiše božje, povabljen od spretnih roke organistove, veličastno povzdigne svoje glasove in v lepo ubranem petju daje duška svojemu nabožnemu čuvstvovanju: se ti nemara prikrade tiha solza iz oči, ker čutiš, da je temu ljudstvu služba božja lahko breme in sladek jarem, da ne izpolnjuje božje zapovedi prisiljeno, marveč veselo prepeva iz ljubezni do Boga.“ . . .

Poje pa ljudstvo večinoma dvo- in včasih celo triglasno. In s kako ginjivostjo je navezano to ljudstvo na svojega, v neumornem delu osivelega g. organista! — Ko je nameraval pred par meseci — preobložen z drugim delom — odložiti službo orglarja, se je imel priložnost o tem prepričati. Ni imel miru ne doma ne na ulici: s solznimi očmi se je približal ta in oni, proseč, naj ne zapusti orgel, saj brez njega umrje cerkvena pesem in vsako veselje do nje. Zares se je to pokazalo, ko je bil nekaj časa bolan. Kako je pa sedaj zopet vse drugače, ko se je udal, dasi potreben zasluženega počitka — v voljo ljudstva. Kako polnoglasno donera zopet cerkvena pesem! Pridite in čujte! O lepoti, o veličastnosti polnoglasnega cerkv. petja vsega navzočega ljudstva se lahko prepriča vsakdo pri nas v Ljutomeru bodisi pri polnočnici, o Veliki noči ali kadarkoli pri zahvalnici (Te Deum) in pri drugih prilikah.

Kar se tiče izbora pesmi, jih zna g. organist prilagoditi duhu in mišljenju navzočih; t. j.: pri rani sv. maši, ko so prisotni večinoma samo starejši ljudje, se pojejo stare preproste znane pesmi (iz Venca) — poje ljudstvo —; pri drugi sv. maši poje na koru otroški pevski zbor; — (ki šteje 30 grl, obstoja že od l. 1904 — vanj stavim največje nade —) ker se te maše udeleži največ trška inteligenca, se proizvajajo novejša slov. umetne pesmi iz Premrove, Spadlerjeve, Cecilijske pesmarice, iz „Kvišku srca“ i. dr. Ob nedeljah in praznikih poje pri pozni službi božji ljudstvo, — ker prevladuje mladina, — novejša slov. pesmi iz „Kvišku srca“ in iz dr. prej omenjenih pesmaric. Ob velikih praznikih in svečanostih sodeluje pri cerkv. petju „Slov. pevsko društvo“ pri pozni maši z mešanim pevskim zborom. Proizvajajo se latinske maše in liturgične skladbe, kakor: H. Sattnerjeva Missa Serafica, Jubilate maša R. Wagnerjeva, Missa in hon. sacr. Rosarii in dr. Tako je toraj možno zadovoljiti starejše in mlajše, preproste in inteligentne izmed ljudstva.

Lahko se udeležiš poljubno te ali one maše, kakoršno petje te bolj zanima, bolj navdušuje, ti povzdiga duha.

Imamo tedaj: ljudsko petje, otroški zbor, moški in mešani pevki zbor, sestojec večinoma iz članov „Slov. pevskega društva“.

Vodi in vadi vse sam g. Zacherl brez pomoči drugih že 20 let! Kar je pomanjkljivega glede pesmaric, izpopolnjuje istotako sam z marljivim prepisovanjem novejših slov. pesmi, da ima vedno dovolj izbire za cerkveno petje.

Seveda je le malo takih mož, navdušenih za glasbo, vse žrtvujočih v procvit lepe pesmi. Malo jih je tako delavnih in tako skromnih kot naš g. organist.

Nazaj pogledjmo v čas pred 20 leti in sodimo! — — — Bil je plodonosen tvoj trud, vzorni delavec na polju cerkvene glasbe! Čast ti! Jasen ti bodi pogled: naprej! navzgor!

Selca nad Škofjo Loko. Podpisani sem prevzel mesto organista v Selcih po vrnitvi iz italijanskega ujetništva. Našel sem štiri soprane, dva alta in dva basa, oziroma še en tenor, ki pa pomaga le o posebno velikih praznikih brez skušnje. Pevske vaje imamo redno dvakrat na teden. K vajah prihajajo moški manj radi, dekleta pa precej redno, kljub temu, da so hotele že večkrat štrajkati. Kadar so razpoložene, prav lepo pojo. N. pr. letos o Veliki noči smo peli Gruberjevo Missa in hon. St. Annae. Kljub temu, da se ljudem latinske maše zde predolge, se jim je to pôt dopadlo. Pojemo tudi Griesbacherjevo Missa in hon. S. Gregorij za dva glasa op. 90, Foersterjevo in hon. St. Ceciliae, Hladnikovo Missa St. Rosarii in koralno de Angelis. Ofertorije iz zbirke „Enchiridion“ od J. B. Trescha. Gradualia iz Cerkv. Glasbenika. Introite in komunije pojem iz Glasbenikove zbirke ali jih pa recitiram Tantum ergo pojem Angelikove, Hladnikove

in še več drugih od raznih skladateljev. Te Deuma pojemo dva; od Ant. Foersterja in Hladnikovega za sopran, alt in bariton. Slovenske pesmi skoraj vse od kraja izvzemši najnovejše. Da poslednjih ne pojemo, je krivo največ to, ker možki ne prihajajo redno k skušnjam in kadar pridejo, se jim za malo zdí, večkrat eno pesem prepeti češ, saj smo stari perci. Dvakrat jo še poje, v tretje se že upre rekoč: „je že kuhan“. S tako pripravo pa seveda ne smem na kor. Najbolj me pa žali, kadar se nam ponesreči, pa se potem še posmehujejo. Ne vem, ali res ne vedo. čemu pojo v cerkvi? No hvala Bogu, tudi v tem oziru se sedaj jasni. Lansko leto v jeseni se je usanočil odsek pevske Zveze v Ljubljani, izmed teh sem si izbral možki zbor, ki po dvakrat na mesec poje udi pri sv. maši. Tem hvala Bogu, ni vsaka reč takoj „kuhana“, ampak se trudijo in prihajajo redno vsako soboto zvečer k vajam. Prav zadnji čas sem pa dobil iz možkega zbora 3 base in 3 tenore in jih priklopil mešanemu zboru. Ako bodo stanoviti, Vam bom mogel k letu veselo poročati o uspehih na selškem koru. Velika zapreka nam je tudi premajhen prostor na koru. Ko bi g. župnik, ki je tako zelo vnet za lepo petje, deloval na to, da se desna stran kora prepusti pevskega zboru, bi pevci mnogo prosteje dihali in to je pevcem gotovo neobhodno potrebno. Tako pa, kadar nastopi možki zbor, smo kakor „žveplenke v škaticí“. — Orgle so tudi dobile nazaj svoj principal, zraven pa še zelo lep Salicionat. Izvršil je delo zadnjo jesen g. Naraks. Orgle, ki so stare blizu 100 let, še dobro opravljajo svoj poklic, žal, da mehanizem zdaj pa zdaj odpoveduje. Mogoče, da kateremu, ki bo te vrstice bral, nisem povedal iz srca, toda resnično je. Dal Bog in sv. Cecilija, da se vse želje, ki jih gojim glede zbora, tudi uresničijo! Udano pozdravljam!

Andrej Štampilhar, org.

Janče. Dovolite mi g. urednik, nekaj malenkostnih vrstic iz naše župnije. Mogoče bo katerega bralca zanimalo, kako se imamo na Jančem.

Odkar sem zadnjič poročal, se je že mnogo predrugačilo. Cerkveno petje se sicer ni dosti zboljšalo, pa tudi ne poslabšalo, dasiravno se je prvi pevski zbor razen dveh oziroma treh pevcev ves razšel. Nekaj se jih je poročilo, eden je v vojni umrl, nekaj jih je samovoljno odstopilo. Treba je bilo učiti nove. To se pa ne zgodi kar čez noč; stane veliko truda in časa, posebno pri nas, ko so vsi pevci tako oddaljeni, zato se nismo mogli do zdaj še nič kaj težjega naučiti. Prenovljeni zbor poje naslednje latinske maše: 1.) Missa Dominicalis Gruber, op. 97. 2.) Missa in honorem S. Josephi J. Pogachnik op. 27. 3.) Missa in honorem Ss Rosarii Ig. Hladnik op. 19. 4.) Schutzengel Messe J. Schweitzer op. 27. Pojemo po liturgičnih pravilih. Česar pri spremenljivih spevih zbor ne zmore, pojem sam k. ralno ali recitiram. Ponekod žal še tega ne storijo, dasiravno bi lahko.

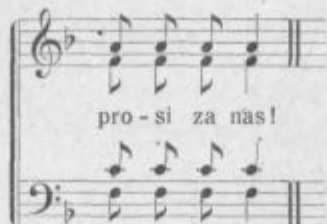
Petih sv. maš pri nas nimamo veliko. Zato se tudi manj latinskih maš učimo, več pa pesmi v domačem jeziku. Pojemo tudi novejša domačih skladateljev, kar jih je bolj primernih za naš zbor. Pri zbiranju pesmi ravnam navadno tako, da ob praznikih svetnikov in svetnic pojemo pri maši pesem dotičnega godu. Ravnotako po blagoslovu, kadar je po rimskem obredu, pojemo večinoma pesem, ki se nanaša na dobo dotičnega časa. Omenim naj še to. Minulo leto smo obhajali god sv. Cecilije bolj slovesno kakor druga leta. Zložili smo tudi za eno sv. mašo da se je darovala isti dan, pri kateri smo peli, na namen pevcev. Toliko o našem cerkv. petju. Ako mi Bog zdravje da, hočem delati tako, da bom v par letih imel kaj več zanimivega povedati. Samo nekaj bi še rad pripomnil. V cerkvenih govorih se redkokdaj kaj malega omeni o cerkvenem petju, mislim, da navadni preprosti ljudje še ne vedo ne, kaj je pravzaprav cerkveno petje. Zato, bi bilo zelo umestno, da bi bil vsako leto vsaj en govor po vseh župnijah o tem važnem predmetu. Po mnogih naših cerkvah umetno cerkveno petje izumira. Da bi popolnoma propadlo, ne smemo dopustiti. Zakaj potem bi nastala neizogibno še večja mlačnost in mržnja do cerkve kot je zdaj. Storimo tudi v tem oziru vsak svojo dolžnost in skušajmo ohraniti lepo petje v naših cerkvah.

Franc Jeltnikar, org.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

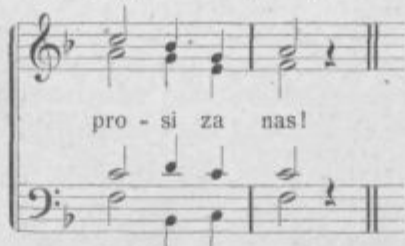
Al. Mihelčič: Zahvalna pesem za 700letnico ustanovitve tretjega reda. Za mešani zbor. Preprosta, vendar vseskozi solidna, jasna in jedrnata skladba, ki iz nje kolikortoliko veje skromni, a prijazni P. Angelikov slog. Cena 2 K. Dobiva se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Anton Grum: Odpevi pri lavretanskih litanijah. Za mešani zbor. Z dovoljenjem knezoškof. ordinariata v Ljubljani z dne 22. nov. 1920. št. 6846. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 16 K. To so odpevanja za lavretanske litanije, kot smo jih do sedaj imeli v zbirki „Slava Brezmadežni“, pomnožena še z mnogimi drugimi, med ljudstvom se nahačajočimi napevi in nekaterimi izvornimi Grumovimi. Tudi je prireditelj odpevanja razvrstil v skupine za razne dobe cerkvenega leta oz. razne Marijine praznike. Zbirka bo brezdomno dobro s'uzila vsepovsod, kjer se lavretanske litanije večkrat v letu in zlasti pri šmarnicah pojo. Ob tej priliki omenjam, da bi bilo umestno, upeljati hkrati z odpevanji tudi pravi cerkveni odgovor: prosi za nas. Mislim si stvar takole: duhovnik pred oltarjem oz. zbor duhovnikov zapoje: „Sveta Marija“, pevci in ljudstvo takoj odgovori:

Pri drugi invokaciji
(Sveta Mati
božja) enako.

Pri tretji pa, pri kateri tudi duhovniki zapoje nekoliko bolj figurirano, pa naj se temu primerno „prosi za nas“ zapoje, kakor stoji v „Slava Brezmadežni“:

ali podobno, itd.

Na vsak način je želeli in v dosego odpustkov potrebno, da se radi odpevanja ne opušča odgovor „prosi za nas“. V ljubljanski stolnici smo letos tako poskusili in je bilo zelo lepo in se je glasilo še lepše kot prej, ko smo peli le odpevanja. Treba pa organistu pozornosti, da klica nikoli ne prestliši in da se petje pred oltarjem in na koru oz. v cerkvi ne pretрга.

Premrl.

Ign. Hladnik op. 73: Tri Marijine kantate za izvenliturgične pobožnosti in cerkvene koncerte. Za samospeve, mešani zbor in orgle. V Ljubljani 1921. Založil skladatelj. Tisk J. Blasnikovih nasl. Cena 5 dinarjev. Hladnik je poizkusil sleči ponošeno obleko in se odeti z novo, po novejšem kroju urezano. Po narmonični plati se mu je tu pa tam, zlasti v II. kantati dokaj posrečilo, tako da kak stavek lepo zazveni, toda celote ne zna obvladati, pred vsem pa pozablja, da uho nujno zahteva nasprotja; tega se Hladnik instiktivno zaveda, zato tudi išče kontrasta, pa le v zunanosti, prigradnega, v tem, da vrsti soliste z zborom, dočim mora biti to nasprotje notranje, bistveno, izraženo pred vsem v melodiji in ritmu. Tega pa pričujoče kantate nimajo in zato ne zadovoljujejo, temveč nas kmalu začno dolgočasiti, dasi je očitno veliko truda in dela nakupljenega v njih. Zares dobra je prva perioda „Majske kraljice“ izvzemiš 7. in 8. takt.

Kimovec.

Emil Adamič: *Pet veselih pesmi*. Za moški zbor zložil ..., moškemu zboru „Ljubljanskega Zvona“. Ljubljana 1921. Cena 5 dinarjev. Pesmi so po glasbeni plati žive, v harmoniji mestoma jako pestre dasi ne nudijo posebnih težav: optojene so z novimi, specifično slovanskimi glasbenimi semeni. Adamič je za Lajovcem na novo dokazal, da v slovanski glasbeni duši še spe neizčrpane sile; če se vzbude in razžive, se naši glasbi odpro nepregledne možnosti globokega samostojnega izražanja. Škoda je le to, da je Adamič naletel na besedilo, ki mu ga ne moremo v vsem brezpogojno priznati. Saj priznavam, da umetnost more in včasih, bi dejal, tudi mora obravnavati to, kar je v etičnem redu slabo, ali, da se izrazim s terminom krščanske morale, greh, toda zavedati se moramo, da je to, kar je v etičnem redu slabo — tudi samo s stališča naravne etike — vselej destruktivno, kvarno, pogubno, za posameznike in za socialne skupine. Zato se vsaj z glorio ne sme nikdar obdati. Morda se bo reklo; pri pesmi človek ne misli toliko na besede, temveč pred vsem na glasbo. Lahko! Lahko je pa to samo oslajen strup, ki je tem pogubnejši. Zato mislim, da danes, ko je pohod tako razbrzdana, čustvovanje tako omehkuženo, moralna zavest tako globoko padla — danes mora biti umetnik pri svojem delu dvakrat oprezen, da ne bo podiral, ko bi imel zidati. **Kimovec.**

V. Vodopivec: *Lavretanske litanije*. V Gorici 1921. Izdalo in založilo Kat. tisk. društvo v Gorici. Preprosto, pa dokaj hvaležno delo; malo prepogosto kadencira v toniko; zlasti bi bilo želeli, da bi se zadnja invokacija ne končala s toniko, ampak z dominantno; ponavljanje bi na ta način bilo ušesu zaželeno, ker bi čutilo novo rastno silo; zdaj pa pravzaprav je brezbrizno. Delce bo brez dvoma dobro ustrezalo svojemu namenu, zlasti ker mu melodija gladko teče in se glasovi primerno menjajo.

Kimovec.

Stan. Premrl: *100 praeludia organi*. Zbirka orgelskih preludijev II. natis. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 30 K. Lepa, v delu zelo vrla zbirka, ki je dosegla priznavanje doma in drugod. Saj tudi ni tako lahko dobiti zbirke, ki bi imela vseskozi tako dober, temeljit stavek, blago mirno invencijo, pa včasih tudi tako slovesno lice kot pričujoča. Ne rečem, da ni noben delec prav nič hladen oziroma bolj z razumom kot s srcem delan: v takem številu kratkih glasbenih izdelkov ne moremo in nečemo iskati samih izlivov najgloblje glasbene inspiracije, ampak res je, da je vse, kar nam skladatelj podaja, jako porabno, primerno, hkrati splošno mehko in — kar je za večino naših organistov tudi zelo važno — primeroma lahko; le nekaj slovesnejših sestavkov dosega srednje težko stopnjo. Zelo priporočamo.

Kimovec.

Stan. Premrl: *Slava presv. Evharistiji!* Zbirka 75 evharističnih pesmi za mešani zbor. Cena 60 K, glasovi po 15 K. II. natis. V Ljubljani 1920. Založila Jugoslovanska knjigarna. Čudno je skoro, da je pričujoča zbirka, izdana v težkih vojnih letih, popolnoma pošla, da je bilo treba že novega natisa. Čudno pred vsem zato, ker se je odrekla glasbenemu izražanju, ki je bilo dotlej običajno. Res je, da v celoti ne skokoma, ampak marsikje tako, da je treba pažnje in tenkega sluha, da se more zasledovati utripanje nove vrste glasbenega življenja. Seveda vsem prednjači v novejšem, popolnoma izpremenjenem izrazu Hochreiter, ki včasih doseže nenavadno nežnih uspehov, včasih mu pa borba za samosvoj izraz — tradicionalnega dosledno odklanja — vendar le zabranjuje, da čuvstva ne more neposredno izliti, in se zato ne more ogniti vsaki hladnosti in trdoti. Pa če smo vzeli iz množice enega, ki je najbolj izrazit iskavec novih poti, moramo priznati, da je neka solčna pestrost kar po vrsti skoro preko vseh skladateljev razlita v večji ali manjši meri. To je znamenje, da si je te vrste čustvovanje prevzelo srca; za to je pa zbirka, ki se je v najneugodnejših razmerah rodila, osvojila ves naš cerkvenoglasbeni svet. To je tudi njeno najboljšo priporočilo.

Kimovec.

Današnji številki je priložena glasbena priloga: Konec IV. *Tantum ergo*, zl. Emil Hochreiter, in Kraljica angelov, zl. Stanko Premrl.